

KIBRIS SAĞLIK ve TOPLUM BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ

ETİK KURULU YÖNERGESİ

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu yönergenin amacı; ilgili yasa ve idari düzenlemeler gereği Üniversitemizde ya da Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi mensuplarınca “insan üzerinde deney niteliği taşımayan” araştırmaları ve akademik-idari birimlerince yapılacak her tür bilimsel araştırma, çalışma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet ve sanat etkinliklerinde ve toplumla ilişkilerinde etik ilkelere uyulmasını sağlamak, mevcut ilke ve kurallar çerçevesinde görüş bildirmek, gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturmak ve bu amaçlar doğrultusunda çalışmak amacıyla oluşturulacak Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Senatosu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun (Yönergede bundan sonra “Etik Kurulu” ya da “Kurul” olarak anılmıştır) yapısını, görevlerini, yetkilerini, sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 – Bu yönerge;

a) Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencileri tarafından gerçekleştirilen bilimsel araştırma ve çalışmalar ile bilimsel etkinlikler, lisans üstü eğitim sırasında desteklenen ve/veya yürütülen tezler, bilimsel araştırma-geliştirme projeleri veya yapılan yayınlar ile ilgili araştırma ve yayın etiği konuları, yükseköğretim kurumları mensuplarınca veya yükseköğretim kurumlarıyla ilişkisine bakılmaksızın kişilerce yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca akademik ünvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikleri,

b) Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi mensuplarınca yurt içinde ve yurt dışında her çeşit basın görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan bilimsel yayınlara ilgili yayın etiği sorunları,

c) Üniversitemizde ya da Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak olan “insan üzerinde deney niteliği taşımayan” araştırmalar ve gözlemsel nitelikte araştırmalar, niteliksel ve niceliksel çalışmalar, anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya ve arşiv taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları ve üniversite yönetimi tarafından danışmanlık istenen etik konular bu yönergenin kapsamındadır.

d) İnsana doğrudan müdahale gerektiren; biyoyararlanım ve biyoeşdeğerlik çalışmaları dâhil ruhsat veya izin alınmış olsa dahi insanlar üzerinde yapılacak olan ilaç, tıbbi ve biyolojik ürünler ile bitkisel ürünlerin klinik araştırmaları, gözlemsel ilaç çalışmaları, kozmetik ürün ve hammaddeleri ile yapılacak klinik araştırmalar, kök hücre klinik araştırmalar, tıbbi cihaz klinik araştırmaları Sağlık Bakanlığı veya bağlı kuruluşlarından izin alınarak klinik araştırmalar etik kurulunun onayı ile yapılabileceğinden bu yönergenin kapsamı dışındadır.

Dayanak

Madde 3 – Bu yönerge Senatonun, Üniversitede yürütülen eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetlerinin esasları hakkında karar alma görevini düzenleyen 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ve Yükseköğretim Kurulu Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – Bu Yönergede geçen;

a) Rektör: Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Rektörünü,
b) Senato: Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Senatosunu,
c) Etik Kurulu: Araştırmaya katılacak gönüllülerin hakları, sağlık yönünden güvenliği ve esenliğinin korunması; araştırmanın mevzuata uygun şekilde yapılmasının ve takip edilmesinin sağlanmasında bilimsel ve etik yönden görüş vermek üzere Bakanlıkça teşkil edilecek ve onaylanacak Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Etik Kurulunu,

d) Üniversite: Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi ile bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullarını,

e) Kurul Sekreteryası: Etik kurulun yazışmalarını yürütmekle ve belgelerini saklamakla yükümlü sekreteryayı,

f) Raportör: Etik kurul başkanı tarafından görevlendirilen ve başvuru dosyası ile ilgili bilgi, belge ve dökümanları inceleyip raporlayan etik kurul üyesini,

g) Etik İlke ve Değerler: Ulusal ve uluslararası nitelikteki etik ilke ve değerleri,

h) Anket/Ölçek/Skala Çalışması: Belli bilimsel ölçme özelliklerine sahip ya da bu özelliklerin bizzat incelenmesine yönelik, katılımcıların görüşlerini/ tutumlarını/ durumlarını/ kendi davranışlarına ilişkin değerlendirmelerini vb. yansıtabilecekleri, katılımcı tarafından yanıtlanan veya uygulamacı tarafından derecelendirilen ve daha çok da elde edilecek veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılmasına elverişli ve "anket/ölçek/skala" olarak adlandırılan veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmaları ifade eder. Bireylerin; belirli bir konu, kişi, ürün vb. hakkında görüşlerini almak amacıyla yürütülen anket çalışmaları ile ölçek geliştirme, daha önce geliştirilmiş olan ölçeklerin geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları da bu kapsamdadır.

Yukarıdaki tanımların yorumlanması Kurulun takdirindedir.

İkinci Bölüm

Etik Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Etik Kurulunun oluşumu

Madde 5- Etik Kurulu Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve Rektör tarafından görevlendirilen 7-15 üyeden oluşur. Bu üyelerin görev süresi 3 yıldır. Süresi biten üye tekrar görevlendirilebilir. Etik Kurulu Başkanını Rektör atar. Kurul, üyeleri arasından bir Başkan Yardımcısı seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer. Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlali de bulduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar veya tespit bulunmamalıdır.

Etik Kurulu üyelik görevinin sona ermesi

Madde 6- Bir takvim yılı içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste 3 toplantıya katılmayan, en az altı ay süreyle izinli olan veya Üniversiteden ayrılan üyenin üyeliği düşer ve herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir. Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer. Kurul üyeliğinden çekilen ya da üyeliği düşen üyenin yerine Üniversite Senatosunun önerisiyle Rektör tarafından, yerine atandığı üyenin kalan görev süresini tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

Rektör, etik kurulu üyesinin görevini, süresi bitiminden önce sonlandırabilir. Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, rektörün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.

Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir.

Etik Kurulunun Toplantı Usul ve Esasları

Madde 7- Etik kurulu ayda en az bir kez olmak üzere gerektiğinde başkanın çağrısı üzerine ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve karar alır. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, etik kurulu toplantılarına başkanlık eder.

2) Etik Kurulu, çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde Rektörün onayı ile alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir.

Etik Kurulunun Görevleri

Madde 8- Etik kurulunun görevleri şunlardır:

- 1) Etik ilke ve kuralların uygulanma yöntemlerini belirlemek
- 2) Gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturmak,
- 3) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş oluşturduğu etik konular ve sorunlarda tam bir gizlilik içinde çalışmaktır.

Üçüncü Bölüm

Etik Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları, Başvuru Biçimleri

Başvuru Esasları

Madde 9- Başvuru koşulları ve usulleri ile ilgili form ve kılavuzları Etik Kurulu tarafından hazırlanır. Başvuruların değerlendirmeye alınabilmesi için ilgili başvuru formları ve istenen bilgi ve belgeler tam olarak doldurulmuş ve sunulmuş olmalıdır. Eksik form, belge ya da bilgi olması durumunda başvuru kabul edilmez. Etik Kuruluna başvurular, şahsen ya da posta yoluyla Rektörlük Makamına ıslak imzalı dilekçe ve gerekli ekleri ile “gizli” ibaresiyle yapılır. Başvuruların kabulü ve değerlendirmeye alınma yetkisi Etik Kuruluna aittir, başvuru koşullarına uygun olmayan evrak değerlendirmeye alınmaz.

Başvurunun incelemeye alınması

Madde 10- Etik Kuruluna gelen araştırma önerileri takip eden ilk toplantıda başvuru sırasıyla değerlendirmeye alınır. Başvurudan önce uygulamaya koyulmuş çalışmalar reddedilir.

Görüş sorma

Madde 11- Etik Kurulu, gerek gördüğü durumlarda incelemekte olduğu araştırma önerisini yapan araştırmacıları ya da konu ile ilgili uzmanları toplantılara davet ederek görüş alabilir. Gerekirse, araştırma önerilerini değerlendirmek üzere önceden konu ile ilgili diğer uzmanlara da gönderebilir.

Değerlendirme kapsamı

Madde 12- Etik Kurulu, başvuruları yalnızca etik ve deontolojik yönleriyle ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirgelere, yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Kurulu bunu bir ilkeye ya da kurala bağlayabilir.

Eksikliklerin giderilmesi

Madde 13- Etik Kurulu tarafından düzeltilmesi veya eksikliklerinin tamamlanmasına karar verilen araştırma önerileri, araştırmacılar tarafından düzeltilerek Kurula tekrar başvuru yapılır. İlgili araştırma tekrar başvuru sonrası Kurul tarafından yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirilir.

Karar

Madde 14- Etik Kurulu amaç ve kapsamına uygun her araştırma önerisini inceler, hakkında “uygundur” ya da “uygun değildir”, şeklinde kararını başvuru sahiplerine bildirir.

Toplantıya ve karara katılma yasağı

Madde 15- Etik kurulu üyelerinden herhangi birinin dahil olduğu araştırma önerileri, kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddiaları görüşülürken, ilgili üye ya da üyeler toplantılara katılamaz ve oy kullanamazlar.

Faaliyet raporu

Madde 16- Etik Kurulu Rektörlük makamına yıllık faaliyet raporunu sunar.

Sorumluluk

Madde 17- Etik Kurulunun onayını almış da olsa bir araştırmanın her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluğu, araştırmayı yapan kişi, kurum ve kuruluş, destekleyici-araştırmacıya aittir.

Başvuruların Değerlendirilmesi

Madde 18- 1) Etik Kurulu, kendisine etik ihlal iddiası ulaştığında öncelikli olarak bu fiilin disiplin suçu oluşturup oluşturmadığını değerlendirir; etik ihlal konusunun aynı zamanda disiplin suçu oluşturduğu kanısı olursa disiplin işlemlerinin zamanında yapılabilmesi için durumu Rektörlük Makamına bildirir.

2) Etik Kurulu, etik onay istemlerine ilişkin başvurularda, başvuru dosyalarını aşağıdaki ilkeler ışığında değerlendirir:

a) Etik Kurulu, değerlendirmelerini dosya üzerinden yürütür,

b) Etik Kurulu sekreterliğine ulaşan her dosya, Etik Kurulu Başkanı tarafından en yakın tarihte yapılacak toplantının gündemine alınır. Başkan, üyelerin görüşleri doğrultusunda bir raportör atar. Raportörün kimliği gizli tutulur. Raportör, geçerli ve haklı nedenlerini yazılı olarak Etik Kuruluna bildirmek kaydıyla bu görevden çekilme hakkına sahiptir.

c) Raportör, Etik Kurulu sekreteryası aracılığıyla Üniversite mensubu kişilerden dosyaya ilişkin yazılı bilgi alabilir. Bu belgeler Etik Kurulu değerlendirme dosyasında yer alır.

d) Raportör gerek gördüğü durumlarda görüş istenmesi için Etik Kuruluna başvurabilir. Etik Kurulu konuyla ilgili görüşü alınacak danışmanı yazılı olarak belirler. Görüşün niteliği ve kapsamı da yazılı olarak danışmana iletilir. Danışmanın görüşünün bir kopyası, ilgili dosyada saklanmak üzere Etik Kurulu sekreteryasına iletilir. Danışmanın kimliği saklı tutulur.

e) Etik Kurulu, gerekli gördüğü durumlarda Üniversite içinden veya dışından konu ile ilgili uzmanların görüşlerine başvurabilir, uzmanları ilgili oturlara davet edebilir. Uzmanlar, Etik Kurulu tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını 15 gün içinde tamamlayarak hazırladıkları görüşü Etik Kuruluna isteme uygun biçimde sunarlar. Gerek duyulduğunda uzmanlara ek süre tanınabilir.

f) Raportör incelemesini en fazla bir ay içerisinde tamamlayarak görüşlerini bir sonraki Etik Kurulu toplantısında sunar. Toplantıda, incelenen durum, ilgili bilgi, belge ve kanıtlar eşliğinde değerlendirilerek kanaat belirtilir. Etik Kurulu üyeleri gerekli gördükleri takdirde her türlü bilgiyi raportörden isteyebilir, belgeleri ve kayıtları inceleyebilir. Sunum sonunda Etik Kurulu, başvuruyu karara bağlar.

g) Etik Kurulu, inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.

h) Etik Kurulu kararını toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla verir. Oyların eşitliği durumunda Başkanın oyu yönünde karar verilir. Alınan karar etik yargıların gerekçeleri ile birlikte, nihai rapor halinde düzenlenerek, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora ekler. Üyeler çekimser oy kullanamaz.

i) Etik Kurulu, başvuru dosyasına konu olan eylemlerin, intihal, uydurma, çarpıtma, tekrar yayın, dilimleme, haksız yazarlık niteliğinde bulunup bulunmadığını inceler. Başvuru konusu eylemin anılan nitelikte olduğuna kanaat getiren Etik Kurulu, etik ihlal veya etik özensizlik kararı verir. Etik Kurulu, kararını içeren görüş ve/veya öneri niteliğindeki raporunu Rektöre sunar.

j) Etik Kurulu, gönderilmiş tüm belgeler ve dosyalar ile inceleme ve değerlendirme sürecindeki tüm yazışmaları gizlilik esasına ve ilgili mevzuata uygun olarak saklar.

k) Etik Kurulunun sekreterya işleri Rektör tarafından görevlendirilen personel tarafından yürütülür.

1) Hakkında etik ihlal/etik özensizlik kararı verilen kişi, etik ihlal/etik özensizlik kararına karşı ilgili kararın kendisine tebliğinden itibaren bir hafta içinde kararın yeniden değerlendirilmesini Etik Kurulundan isteyebilir.

3) Etik Kurulu kararları ilgilileri dışında üçüncü kişilerle iletişim araçlarıyla paylaşamaz.

4) Etik kurulunca alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak ya da başka bir karar alınmak üzere rektöre sunulur.

Dördüncü Bölüm

Çeşitli ve Son Hükümler

Yeniden inceleme

Madde 19- Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca tespit edilmesi şarttır.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

Madde 20- Yukarıda sayılan etik ihlal türlerinden birini gerçekleştirdiğine karar verilen kişilere ilişkin karar ve belgeler Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

Yürürlük

Madde 21- Bu Yönerge, Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 22- Bu Yönerge, Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

Madde 23- Bu Yönerge, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılan başvurularda uygulanır.

Geçici Madde 1- Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi etik kurulunu, bu Yönergede belirtilen kriterlere uygun olarak Yönergenin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde oluşturur.